

شام سه نفره بروکسل تاریخی می‌شود؟

شاید روزی شام سه نفره «جوزف بول»، «راب مالی» و «انریکه مورا» در بروکسل در تاریخ دیپلماسی جهان ثبت شود.

به گزارش سایت خبری پرسون، جلال خوش‌چهره در یادداشتی نوشت: این دورهمی ساده در گوشه‌ای از یک رستوران شهری که مقر اتحادیه اروپا نیز هست، انجام شد. سه مقام کلیدی در پرونده مناقشه بر سر چگونگی احیای برج‌ها، بدون تشریفات رسمی گردهم آمدند تا آخرین فرصت یا امکان برای روشن کردن تکلیف مذاکراتی را بررسی کنند که نتیجه آن برای همه طرف‌ها و بلکه جامعه جهانی و منطقه خاورمیانه از اهمیت استراتژیک برخوردار است.

اهمیت شام بروکسل را باید در سفر ویژه و بلافاصله نماینده عالی اتحادیه اروپا به تهران جست‌وجو کرد. او و نماینده ویژه آمریکا در مذاکرات وین درحضور هماهنگ کننده مذاکرات وین این بار بخت احیای برج‌ها را نه در مذاکرات رسمی بلکه با حضور در یک رستوران معمولی آزمودند. تنها تصویر منتشر شده از این دورهمی، عکسی است صمیمی که بیشتر توافق آنان را بر سر آنچه گفت‌گو کرده‌اند، بازتاب می‌دهد.

مهم‌تر این‌که دورهمی بروکسل هم‌زمان با حضور «سرگئی لاوروف» وزیر امور خارجه روسیه در تهران بود. آنچه توجه ناظران را در سفر وزیر کارکننده روس در تهران جلب کرد، نه اخبار رسمی و اظهارات رسانه‌ای او و مقام‌های ایرانی در باره روابط تهران و مسکو؛ بلکه گفت‌گوهای پشت پرده میان طرف‌ها و در این حال، چراغ سبز نمایندگان تهران و مسکو به تلاش اروپاییان برای بازگشت به برج‌ها و دستیابی به توافق در آینده نزدیک بود. نکته قابل تأمل در سفر وزیر کارکننده روسیه به تهران، آن‌هم با مشغله فراوان او در کشاکش جنگ اوکراین، نمی‌توانست تنها برای اظهارات پیش‌تر شنیده شده درباره روابط تهران و مسکو و برنامه همکاری‌های اقتصادی دو کشور در بیست سال آینده باشد. به نظر می‌رسد محور گفت‌گوهای تهران، همانی بود که رئیس‌ان دیپلماسی ایران و روسیه در کلامی بسته بندی شده از برج‌ها گفتند اما با آهنگ و ادبیاتی که نسبت به سه ماه اخیر متفاوت و همراه با چراغ سبز به از سرگیری گفت‌گوها بود.

وجه دیگر اهمیت شام بروکسل و مأموریت فوری جوزف بول به تهران، هم‌زمانی تحرکات دیپلماتیک دولت‌های هم‌سو با رویکرد اسرائیل به عنوان سرکننده مخالفان برج‌ها و سیاست منزوی کردن ایران در منطقه و جامعه جهانی است. از یک‌سو اسرائیل بر اقدام‌های خود بر مدار عصبی تهران افزوده است. از سوی دیگر «بن سلمان» ولیعهد عربستان با سفر دوره‌ای به مصر، ترکیه و اردن، کوشش گسترده‌ای را برای افزودن بر دامنه ائتلاف نظامی خاورمیانه‌ای دنبال می‌کند. استقبال گرم از بن سلمان در قاهره، آنکارا و امان، این هشدار را نه تنها به تهران، بلکه جامعه جهانی و خاصه دولت «جوبایدن» می‌دهد که در صورت نبود ابتکار راهگشا برای دستیابی به توافق فوری بر سر مناقشه هسته‌ای، سیاست‌های افراطی و غیر قابل پیش‌بینی، جایگزین دیپلماسی و عقلانیت لازم برای یافتن راه‌های صلح‌آمیز خواهد شد.

هنوز روشن نیست که بول در سفر به تهران چه پیامی را از شام بروکسل با خود در چمدان دارد. آیا او در این سفر هشدار آخر را از جانب طرف‌های غربی و خاصه دولت آمریکا بر سر توافق همراه آورده یا ابتکار تازه‌ای است که در اجماع آمریکایی – اروپایی، همراه با توافق پنهان با روسیه – چین به دست آمده است؟ این ابتکار چه اندازه، تعدیل در مواضع حداکثری تهران و واشنگتن را برای تسهیل در توافق شامل می‌شود؟ آیا تهران در قبول این توافق با نگاه به تحولات اخیر منطقه‌ای و جهانی، حاضر به پذیرش ابتکار تازه و بازگشت به میز مذاکرات خواهد بود؟ در این صورت، مخالفان برج‌ها چه رویکردی را در دستور کار قرار خواهند داد؟ مهم‌تر اینکه تهران و واشنگتن برای جلب اعتماد یکدیگر، چه تغییری را در سیاست خارجی خود ایجاد خواهند کرد؟ علایم مقدماتی انجام این تغییرات کدام است؟

«حسین امیرعبداللهیان» وزیر امور خارجه در کنفرانس مطبوعاتی مشترک خود با «سرگئی لاوروف» از استقبال تهران برای از سرگیری مذاکرات و حتی نشست با آمریکائیان دور یک میز سخن گفت. شرط او این است که پیشنهادها برای احیای برج‌ها در بر دارنده منافع همه طرف‌ها باشد. نماینده روس‌ها نیز به شروع دوباره گفت‌وگوها در چارچوب توافق هسته‌ای سال ۲۰۱۵ روی خوش نشان داد. عجله «جوزف بول» ۴۸ ساعت پس از شام بروکسل برای سفر به تهران نیز نشانی از امید او به موفقیت در این سفر است.

حال باید دید، شام سه نفره بروکسل به توافقی می‌انجامد که نام رستوران و دورهمی مقام‌های آمریکایی – اروپایی را در کنار سفر «سرگئی لاوروف» به تهران در حافظه تاریخ ثبت کند؟ در این صورت، آیا می‌توان در آینده گفت؛ سرانجام کلید دیپلماسی، در بسته اتاق توافق هسته‌ای را گشود؟ به این ترتیب منطقه به لبه پرتگاه جنگ دوباره نزدیک شد، اما به آن پرت نشد؟ ممکن است نتیجه عکس آنچه در بالا گفته آمد، رخ دهد؛ اما بهتر آن است که همچنان به اراده طرف‌ها برای دستیابی به توافق و پیامدهای مثبت آن امیدوار بود. تا چه پیش آید.